

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ
โรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียง

ไพจิตร ไชยฤทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มกราคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ไพจิตร ไชยฤทธิ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีรัตน์ จำอยู่)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(นางเอกหญิง ดร.ชนพร เข้มสุตา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีรัตน์ จำอยู่)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ)

คณะพยาบาลศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.นุจิ ไชยมงคล)

วันที่ 23 เดือน มกราคม พ.ศ. 2558

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีรัตน์ ขำอยู่ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำกรุณาแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ นาวาเอกหญิง ดร.ชนพร แยมสุตา ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ ที่ช่วยกรุณาให้คำปรึกษา และแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ โรงพยาบาลสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ให้ความอนุเคราะห์และส่งเสริมให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง รวมทั้งให้ความกรุณาในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ นาวาเอกหญิงอนงค์นุช ภูยานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพักตร์ อุทิศ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ และดร.สมใจ นกดี ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้สำหรับการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลวิชาชีพของโรงพยาบาลชุมชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 22 แห่ง ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตาแด่ บพกวี บุรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานนี้

ไพจิตร ไชยฤทธิ์

51924480: สาขาวิชา: การบริหารการพยาบาล; พย.ม. (การบริหารการพยาบาล)

คำสำคัญ: ความสุขในการทำงาน/ สภาพแวดล้อมในการทำงาน/ ความสามารถในการเผชิญปัญหา

ไพจิตร ไชยฤทธิ์: ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (FACTORS AFFECTING HAPPINESS AT WORK OF PROFESSIONAL NURSES OF COMMUNITY HOSPITALS IN EASTERN REGION) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาริรัตน์ จำอยู่, D.S.N., ศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์, กศ.ด. 106 หน้า ปี พ.ศ. 2558.

การวิจัยเชิงบรรยายและพหุคูณนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสุขในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมต่อความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในกลุ่มงานการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชนสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 345 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความสุขในการทำงาน แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในการทำงาน และแบบสอบถามความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่ได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80, .84, .85 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับสูง ($M = 3.92$, $SD = 0.48$) สภาพแวดล้อมในการทำงานอยู่ในระดับดี ($M = 3.61$, $SD = 0.55$) และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับสูง ($M = 3.82$, $SD = 0.44$)

2. ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงและสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .76$ และ $.52$ ตามลำดับ) และปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการทำงานและความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูสภาพแวดล้อม โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของความสุขในการทำงานได้ร้อยละ 60.4 ($R^2 = .604$) โดยมีสมการที่ใช้ในการพยากรณ์ความสุขในการทำงาน ดังนี้

$$Z_{\text{ความสุขในการทำงาน}} = .21 Z_{\text{สภาพแวดล้อม}} + .66 Z_{\text{ความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรค}}$$

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมในการทำงานและความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูสภาพแวดล้อม เป็นสิ่งสำคัญที่จะพัฒนาความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพได้ ดังนั้นผู้บริหารทางการพยาบาลควรหาแนวทางการพัฒนาบุคลากรทางการพยาบาล โดยมีการส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงานและความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กับพยาบาลวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้พยาบาลวิชาชีพมีความสุขในการทำงาน สามารถพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลให้ดียิ่งขึ้น

51924480: MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD: HAPPINESS AT WORK/ WORK ENVIRONMENT/ ADVERSITY QUOTIENT

PAICHIT CHAIYARIT: FACTORS AFFECTING HAPPINESS AT WORK OF PROFESSIONAL NURSES OF COMMUNITY HOSPITALS IN EASTERN REGION: ASVISORY COMMITTEE: AREERUT KHUMYU, .D.S.N., PRANOM OTHAGANON, Ed.D. 106 P. 2015.

Aims of this descriptive and predictive research were to examine the level of happiness at work, work environment and adversity quotient of professional nurses of community hospitals in Eastern Region, and to examine predicting factors of happiness at work of professional nurses. A multistage random technique was used to include 345 professional nurses from 22 community hospitals in Eastern Region. The research instruments were Self-Report Demographic Data Questionnaire, Work Happiness Questionnaire, Work Environment and Adversity Quotient Questionnaire. The questionnaires were tested for content validity and reliability. Cronbach's Alpha Coefficient of questionnaires were .80, .84, and .85 respectively. Data were analyzed using descriptive statistics, Pearson's product moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression. The findings were as follows

1. Happiness at work of professional nurses was at the high level ($M = 3.92$, $SD = 0.48$), work environment of profession nurses was at the good level ($M = 3.61$, $SD = 0.55$), and adversity quotient of profession nurses was also at the high level ($M = 3.82$, $SD = 0.44$).
2. Work environment and adversity quotient were statistically and positively related at a moderate and at a high level to work happiness of professional nurses of community hospitals in eastern region at alpha level of .01 ($r = .76$, $.52$ respectively). The variables that could significantly predicted happiness at work of profession nurses of community hospitals in eastern region at the .01 level of significance were work environment and adversity quotient accounting for 60.4 percents of the variance of work happiness ($R^2 = .604$).

The regression equation was as follows:

$$Z_{\text{work happiness}} = .21 Z_{\text{work environment}} + .66 Z_{\text{adversity quotient}}$$

These findings indicated that work environment and adversity quotient were important factors which can enhance level of work happiness of professional nurses. Therefore, nurse administrators should seek for personal development strategies by promoting proper work environment and enhancing adversity quotient of professional nurses continuously in order to increase work happiness of professional nurses, leading to better quality of nursing services.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
สมมติฐานการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
ความสุขในการทำงาน	12
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงาน	18
สภาพแวดล้อมในการทำงาน	22
ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค	30
3 วิธีดำเนินงานวิจัย	37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย	43
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	47
4 ผลการวิจัย	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	48
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพแวดล้อมใน การทำงาน ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค และความสุข ในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนก รายด้านและโดยรวมและจำแนกเป็นรายข้อ	50
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค กับความสุขในการทำงานของ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวม	51
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ ความสุขในการทำงานของ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้สมการถดถอยแบบ ขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)	52
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	54
สรุปผลการวิจัย	54
อภิปรายผลการวิจัย	55
ข้อเสนอแนะ	63
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก	76
ภาคผนวก ก	77
ภาคผนวก ข	79
ภาคผนวก ค	91
ภาคผนวก ง	100
ประวัติย่อของผู้วิจัย	106

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง พยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามโรงพยาบาลชุมชนใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....	39
2 จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดของโรงพยาบาล	48
3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสุข สภาพแวดล้อมในการทำงาน และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกรายด้านและโดยรวม	50
4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความสามารถในการ เผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค กับความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	51
5 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) เพื่อหาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	53
6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกรายข้อ	101
7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพแวดล้อมในการทำงาน ของพยาบาล วิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกรายข้อ	102
8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่า อุปสรรค ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 104	104

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
2	การสุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนในภาคตะวันออก.....	39

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University